

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1992

29 APRIL 1992

BELEIDSBRIEF

Het wetenschapsbeleid in Vlaanderen Beleidsprioriteiten voor 1992

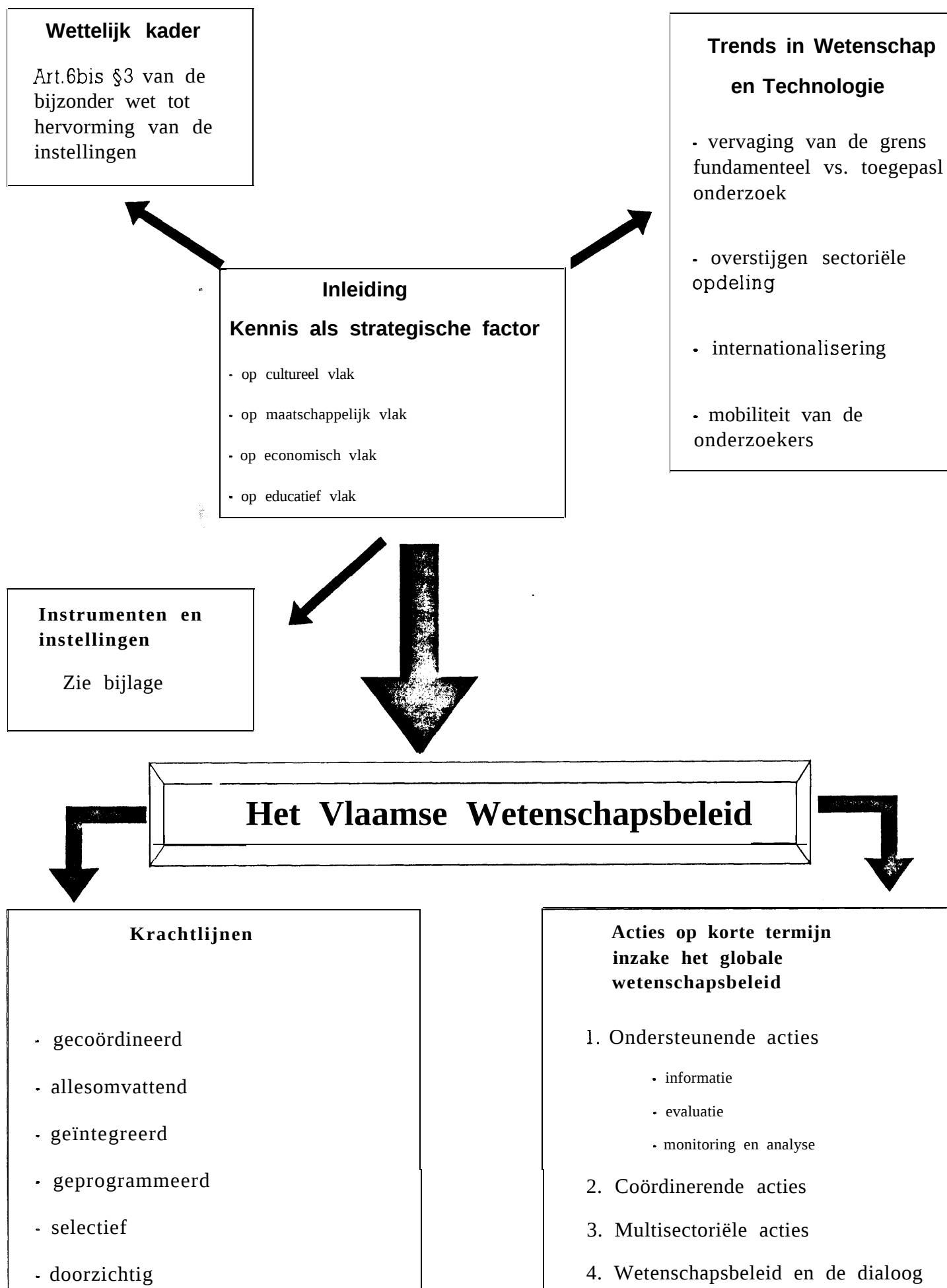
ingediend door
de heer L. Van den Brande,
Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
Gemeenschapsminister van Economie,
KMO, Wetenschapsbeleid, Energie
en Externe Betrekkingen

INHOUD

1. Inleiding.
2. Het **wetenschapspolitieke** kader.
 - 2.1. Het wettelijk kader.
 - 2.2. Trends in het domein van wetenschap en technologie.
3. De krachtlijnen van het Vlaamse Wetenschapsbeleid.
 - 3.1. Een gecoördineerd beleid.
 - 3.2. Een allesomvattend beleid.
 - 3.3. Een gentegreerd beleid.
 - 3.4. Een geprogrammeerd beleid.
 - 3.5. Een selectief beleid
 - 3.6. Een doorzichtig beleid.
4. Acties inzake het globale wetenschapsbeleid op korte termijn.
 - 4.1. Ondersteunende acties.
 - 4.1.1. Informatie.
 - 4.1.2. Evaluatie.
 - 4.1.3. Monitoring en analyse.
 - 4.2. Coördinerende acties.
 - 4.3. Multisectoriële acties.
 - 4.3.1. Europese acties.
 - 4.3.2. De bilaterale wetenschappelijke samenwerking.
 - 4.3.3. Technologie-overdracht naar de Derde Wereld.
 - 4.4. Het wetenschapsbeleid **sensu stricto**.
5. Middelen voor wetenschapsbeleid in de begroting 1992.
 - 5.1. Algemeen wetenschapsbeleid
 - 5.2. Universitair wetenschappelijk onderzoek.
 - 5.2.1. Werkingstoelage aan de universiteiten.
 - 5.2.2. Fondsen voor wetenschappelijk onderzoek.
 - 5.3. Industrieel onderzoek en ontwikkeling.
 - 5.4. Leef milieu.

* *
*

Wetenschapsbeleid in Vlaanderen

1. INLEIDING.

De huidige stand en de toekomstige evolutie van onze samenleving wordt op de meest uiteenlopende wijze beschreven als post-industriële samenleving, kennis-maatschappij, informatie-maatschappij, hoog-technologische samenleving enz.

Wat al deze begrippen gemeen hebben is het feit dat zij minstens impliciet verwijzen naar de impact die de factor 'kennis' zal hebben op het instandhouden en het verhogen van de welvaart en het welzijn. Deze vaststelling is des te meer pertinent waar het Vlaanderen betreft. Wij moeten het immers stellen zonder betekenisvolle natuurlijke rijkdommen. Daarentegen kunnen wij bogen op een intellectueel potentieel dat ons, in verhouding tot het beperkte bevolkingsaantal, niet enkel door velen benijd wordt, maar dat ons daarenboven het instrument bij uitstek levert om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. Naast de traditionele kwaliteiten van de Vlaming zoals werkkraft en doorzettingsvermogen, verhoogt het intellectueel potentieel de creativiteit om oplossingen te bedenken voor de uitdagingen die ons wachten en de vaardigheid om deze oplossingen in realisaties om te zetten.

De mate waarin Vlaanderen slaagt in het optimaal benutten van zijn wetenschappelijk kennen en zijn technologisch kunnen zal bepalend zijn voor de samenleving waarvan wij de bouwstenen aandragen voor de volgende generaties. Het is derhalve van prioritair belang zorg te dragen voor de opbouw, de verruiming en de valorisatie van onze kennis.

Het streven naar kennisvermeerdering en -verruiming heeft geleid tot het ontstaan van de wetenschap en het wetenschappelijk onderzoek. Het wetenschappelijk onderzoek is daarom een strategische factor in een maatschappij die haar sterkte o.a. haalt uit haar kennis. Het scheppen van een gunstig kader en het stimuleren van het wetenschappelijk onderzoek zijn dan ook de grote uitdagingen voor de overheid.

Daarenboven ontsnapt de overheid niet aan de groeiende behoefte aan wetenschappelijke kennis om haar eigen beleid voor te bereiden, uit te tekenen en uit te voeren. Een doelgericht en doelmatig beleid in alle sectoren, die tot de bevoegdheden van de Vlaamse Regering behoren, vergt in steeds toenemende mate een wetenschappelijke onderbouw.

Zoals ook door de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid wordt gesteld, heeft de aanwezigheid, de vermeerdering en de verruiming van de kennis in het verleden in vele domeinen die de hoekstenen vormen van onze samenleving (cultureel, economisch, medisch, maatschappelijk, sociaal, ecologisch enz.) geleid tot nieuwe inzichten, nieuwe ideeën en nieuwe methoden.

Op het culturele vlak.

De wetenschapsbeoefening die zich richt op het uitdiepen van de kennis over de mens en zijn omgeving, zonder direct concreet nut, alsook het vermogen en het potentieel dat men opbouwt met behulp van die kennis en kunde problemen op te lossen, dragen bij tot het verhogen van het maatschappelijk-cultureel niveau van de Vlaamse Gemeenschap.

Op het maatschappelijke vlak.

De inzichten, verworven door het beoefenen en het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek, blijken steeds vaker van belang te zijn bij de aanpak van complexe maatschappelijke problemen. Vlaanderen zal ook in de toekomst door zijn wetenschappelijk onderzoek en de ermee verworven kennis een bijdrage moeten leveren tot de regionale en internationale aanpak van de grote maatschappelijke uitdagingen : milieu, gezondheid, regionale ontwikkeling, megapolis, energie en grondstoffen, werkgelegenheid en opleiding, ... Als zorgdrager voor de collectieve voorzieningen is de overheid hier direct en indirect gebruiker van de gecreëerde kennis.

Op het economische vlak.

Recente modellen betreffende de economische groei van een land of regio hanteren als produktiefactoren naast kapitaal of arbeid ook expliciet kennis (opleidingsniveau) en ideeën (te meten aan de middelen besteed aan onderzoek en ontwikkeling [O&O], tewerkstelling in O&O, aangevraagde patenten en octrooien, etc.). De uitvoering van het industrieel beleid kan niet langer zonder dat onderzoek en ontwikkeling hiervan een integrerend deel uitmaken. De continue eis naar technologische innovatie als determinerende factor in de overlevings- en groeikansen van het Vlaamse industriële weefsel maken dat de Vlaamse overheid ook hier verder voorwaardenscheppend zal dienen op te treden.

Wetenschappelijke en technologische kennis vormen de voedingsbodem voor een gezonde economie. Indien die kennis niet in de eigen regio voorhanden is, wordt de economie volledig afhankelijk van de kennis opgebouwd in andere regio's en landen. Men kan hier van de "wetenschappelijke verankering" van de economie praten.

- . Het belang van kennis als produkt in de economische betekenis zal in de toekomst toenemen, doordat de behoefte eraan steeds zal groeien. Meer nog dan nu moet Vlaanderen een producent worden van kennis, die niet geabsorbeerd wordt om te voldoen aan de binnenlandse behoeften, maar die op een voor Vlaanderen nuttige wijze 'verhandeld' kan worden. Het bereiken van een positieve kennis-handelsbalans is een van de belangrijkste uitdagingen op langere termijn.

Op het educatieve vlak.

De aanwezigheid van hoogstaand wetenschappelijk onderzoek garandeert een goede opleiding en een voldoende hoog kennisniveau over een breed spectrum van de wetenschappen. Dit is vereist om op zijn minst de elders verworven kennis nuttig te kunnen absorberen.

In het verleden zijn de overheden in België, en ook de Vlaamse Regering, te zeer afhankelijk geweest van het aanbod aan kennisprodukten, een aanbod dat in vele gevallen van uitstekende kwaliteit was, maar net niet beantwoordde aan de vraag die de overheden zich pas achteraf stelden. Als bewuste consument mag de Vlaamse overheid de vraag niet laten bepalen door het aanbod, maar moet ze op een actieve wijze haar eigen behoeften inzake beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek in kaart brengen en operationele mechanismen inzake projectselectie en -toewijzing opzetten.

In deze nota wordt de visie van de Gemeenschapsminister, bevoegd voor het Wetenschapsbeleid, op het globale Vlaamse Wetenschapsbeleid uiteengezet.

Bij de opmaak van de begroting 1993 zal ik een document voorstellen - het project "Vlaanderen 2002" - waarin ik de grote uitdagingen van de Vlaamse samenleving voor het komende decennium beschrijf. Binnen het referentiekader van het project "Vlaanderen 2002" zal tevens deze visie op het wetenschapsbeleid geïntegreerd worden.

Een lange-termijn visie op het wetenschapsbeleid in Vlaanderen krijgt vooral een nog vollere betekenis wanneer deze visie ingebed wordt in een ruimere kijk op de uitdagingen waarmee Vlaanderen in de toekomst zal geconfronteerd worden. De krachtlijnen van het wetenschapsbeleid moeten immers geïntegreerd worden in het globale toekomstproject dat de Vlaamse samenleving voor zichzelf wil uittekenen.

In de begroting 1992 wordt evenwel reeds een duidelijke aanzet gegeven tot de realisatie van deze lange-termijn visie op het wetenschapsbeleid.

2. HET WETENSCHAPSPOLITIEKE KADER.

Het Vlaamse wetenschapsbeleid verloopt uiteraard niet in een vacuüm. In de uittekening ervan dient rekening te worden gehouden met tal van elementen die wij gedeeltelijk zelf in de hand hebben en met factoren, die geheel of gedeeltelijk, ontsnappen aan het Vlaamse overheidsbeleid. Hierbij gaat het dan voornamelijk om het wettelijk kader enerzijds en om de evoluties in het wetenschaps- en technologiebedrijf anderzijds.

2.1. Het wettelijk kader.

De wettelijke basis inzake wetenschapsbeleid voor de Vlaamse Regering wordt geschapen door artikel 6bis van de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988.

Hierdoor werden de oorspronkelijke bepalingen van de bijzondere wet, waarin het niet operationele onderscheid tussen 'toegepast' en 'fundamenteel' wetenschappelijk onderzoek werd gehanteerd, gecorrigeerd en werden de onderscheiden bevoegdheden niet langer in deze termen gedefinieerd. Nochtans werden de respectieve bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en van de federale overheid inzake wetenschappelijk onderzoek terug opgehangen aan de materies die hen krachtens de wet werden toegekend (§1 en §2). Daarnaast werden, door het toekennen van een initiatiefrecht aan de federale overheid inzake wetenschappelijk onderzoek m.b.t. materies die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest behoren, concurrerende bevoegdheden geïnstitutionaliseerd (§ 3 van artikel 6bis).

In de feiten resulteert deze bevoegdheidsverdeling in een oncontroleerbare en disfunctionele interventie van de federale overheid op het onderzoeksbeleid van de Vlaamse Gemeenschap. Immers, zowel de tekst van artikel 6bis § 3 als het KB van 9 april 1990 leggen aan de federale overheid de plicht op het advies van de Executieven te vragen. Het gaat hier enkel om een vrijblijvend adviesrecht. De federale overheid heeft geen enkele verplichting dit advies geheel of gedeeltelijk te volgen. Daarenboven werd de veelvuldige interventie van de federale overheid mede in de hand gewerkt door het feit dat de Executieven nog niet over de nodige instrumenten beschikten om een eigen geïntegreerd wetenschapsbeleid vorm te geven en uit te voeren.

In de toepassing van de procedure volgt de federale overheid evenmin de geest van de wet, niet enkel wat de keuze van het voorwerp van de acties betreft, maar evenmin in de wijze waarop deze acties ten uitvoer worden gelegd.

Het feit dat de federale overheid in volle vrijheid van haar initiatiefrecht kan gebruik maken - de procedure kan enkel een vertraging in de uitvoering van de acties met zich brengen - kan eveneens tot gevolg hebben dat er distorties optreden in het Vlaamse wetenschaps- en onderzoeksbeleid.

Immers, gegeven het niet per definitie afgestemd zijn van de onderzoeksstimuli van de federale overheid op deze van de Vlaamse Gemeenschap impliceert de kans dat de federale overheid impulsen wenst te geven op onderzoeksdomeinen die door de Vlaamse Gemeenschap minder prioritair worden geacht. Gezien het gaat om bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap kan de impuls, bij beëindiging ervan, leiden tot claims van de desbetreffende ploegen aan de Vlaamse Regering. Resultaat : ofwel gaat de Vlaamse Regering in op deze claims en heroriënteert haar onderzoeksbeleid naar temata die zij minder prioritair acht ofwel doet zij dit niet en verdwijnt het via de impuls opgebouwde potentieel, wat dus een verkeerde investering van de federale overheid betekent.

De ondoelmatige en onwerkzame bevoegdheidsverdeling - versie 1980 - tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap inzake wetenschappelijk onderzoek werd in de teksten wel gecorrigeerd maar resulteert in perverse effecten wat de uitvoering betreft.

Daarnaast blijft zich het probleem van de nationale wetenschappelijke instellingen stellen, zowel deze die behoren tot de vroegere zgn. bi-culturele instellingen als de instituten van de departementen landbouw en volksgezondheid. Deze instellingen doen in de uitvoering van hun organieke opdracht wetenschappelijk werk met betrekking tot materies die geheel of gedeeltelijk tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren.

De aan de gang zijnde dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap zal op deze problemen een antwoord dienen te formuleren. De toepassing van het principe van de overdracht van coherente bevoegdheidspakketten impliceert de afschaffing van artikel 6bis, § 3 of althans de herformulering ervan waarbij de federale overheid nog bepaalde, duidelijk omschreven coördinerende taken op zich kan nemen. Dit houdt eveneens in dat de nu nog federaal gebleven financiële en personele middelen aan de Vlaamse Gemeenschap worden overgedragen. Dit werd overigens door de Vlaamse Regering in haar regeringsverklaring beklemtoond.

2.2. Trends in het domein van wetenschap en technologie.

Wetenschap werd en wordt nogal eens opgedeeld in vakken met als twee 'zuivere' uitersten : onderzoek dat uitsluitend tot doel heeft kennis te verwerven tot onderzoek dat enkel directe (commerciële) toepassingen beoogt of concrete oplossingen voor bepaalde problemen aanbrengt.

Recente ontwikkelingen in de beoefening van de wetenschap brengen echter andere trends aan het licht.

De vervaging van de grenzen tussen fundamenteel en toegepast onderzoek.

De grenzen tussen fundamenteel en toegepast onderzoek zijn niet langer te trekken - dit is overigens nooit het geval geweest - mede omdat wetenschappelijk werk van een eerder individueel gerichte bezigheid naar een collectief gerichte activiteit is geëvolueerd.

Dit is het gevolg van de complexiteit van het wetenschappelijk gegeven enerzijds en de toenemende onderlinge afhankelijkheid en verwevenheid van de wetenschappelijke disciplines anderzijds. Hierdoor kan de collectieve wetenschappelijke activiteit niet langer in de traditionele vakjes worden onderverdeeld.

Het overstijgen van de sectoriële **opdeling** in wetenschap en technologie.

Een tweede evolutie waaraan niet kan 'worden voorbijgegaan', betreft het feit dat de toepassingen van wetenschappelijke kennis in bepaalde domeinen niet beperkt blijven tot één sector. De drie, in de geïndustrialiseerde landen, belangrijke technologie-assen - micro-elektronica, biotechnologie en nieuwe materialen - zijn niet langer mooi afgebakende wetenschappelijke disciplines, noch evolueren zij volledig los van mekaar. Integendeel, er is een ruimere interpenetratie, waardoor deze technologie-assen minder gebonden zijn aan de overeenstemmende industriële sector.

De internationalisering van het wetenschappelijk onderzoek.

De internationalisering van het wetenschappelijk werk is een derde ontwikkeling die niet kan genegeerd worden. Deze komt tot uiting in de samenwerking over de grenzen heen - als noodzakelijke voorwaarde om een voldoende kritische massa op te bouwen voor een volgehouden wetenschappelijke en technologische ontwikkeling -

en in de noodzakelijke specialisatie, opgelegd door de beperktheid aan middelen en mensen. De Europese context speelt hier een voor Vlaanderen bijzonder belangrijke rol en dit zowel met betrekking tot het eerder fundamenteel onderzoek (COST-acties) als inzake het precompetitief onderzoek (de kaderprogramma's) en het competitief onderzoek (EUREKA). Het beleid van de Europese Commissie is erop gericht in elk van deze deelgebieden een performant en competitief onderzoekspotentieel op te bouwen dat gewapend is voor de concurrentie met de V.S.A. en Japan en dat onze technologische afhankelijkheid kan terugdringen.

De mobiliteit van de onderzoekers.

Jonge vorsers zullen verder moeten aangemoedigd worden om hun deskundigheid bij te scherpen en nieuwe wetenschappelijke ervaringen op te doen in buitenlandse laboratoria en onderzoekscentra, maar tegelijk dienen voorwaarden gecreëerd te worden opdat deze veelbelovende krachten ook naar Vlaanderen terugkeren. Op analoge wijze kunnen wij de aanwezigheid van vorsers uit andere landen in onze eigen instellingen benutten en een toegevoegde waarde creëren door hen een stimulerende en produktieve werkomgeving te bieden waardoor zij, na terugkeer, de motor kunnen zijn in de noodzakelijke internationale samenwerking.

Deze vier ontwikkelingen plaatsen de Vlaamse Regering voor nieuwe uitdagingen zowel wat de bepaling van de prioriteiten betreft als, met betrekking tot de structurele en de conjuncturele instrumenten van het wetenschapsbeleid en de mechanismen voor de conceptualisering en concretisering van het beleid.

3, DE KRACHTLIJNEN VAN HET VLAAMSE WETENSCHAPSBELEID.

Het wetenschapsbeleid dat de Vlaamse Regering voert zal er derhalve op gericht zijn de bases van het wetenschappelijk kennen en het technologisch kunnen in stand te houden, te verbreden en te verdiepen.

Hierin staat zij echter niet alleen. Wetenschapsbeleid mag immers niet gereduceerd worden tot 'overheidsbeleid'. Bedrijven, universiteiten, wetenschappelijke instellingen, allen voeren ze - naast of met de overheid op de onderscheiden niveaus - zowel individueel als collectief een beleid met betrekking tot wetenschap en technologie, waarbij de opties en acties van de ene beleidsinstantie niet neutraal zijn ten aanzien van de opties en acties van de anderen.

De tweede doelstelling van het Vlaamse wetenschapsbeleid bestaat er derhalve in de voorwaarden te scheppen opdat andere beleidsniveaus en andere beleidsinstanties hun eigen wetenschapsbeleid kunnen definiëren en positioneren ten aanzien van het wetenschapsbeleid van de andere actoren. De overheid dient hierbij, samen met de betrokken actoren, het referentiekader te scheppen waarin niet enkel haar eigen wetenschapsbeleid en dit van de andere instanties kan worden geplaatst, maar tevens de ruimte te creëren om synergieën te laten ontstaan en multiplicator-effecten te bevorderen.

Het Vlaamse wetenschapsbeleid zal gebaseerd worden op zes krachtlijnen : gecoördineerd, allesomvattend, geïntegreerd, geprogrammeerd, selectief en doorzichtig.

3.1. Een gecoördineerd beleid.

De Regeringsverklaring van de Vlaamse Regering beklemtoont, wat het wetenschapsbeleid betreft, de noodzaak aan coördinatie. Niet enkel wordt de noodzaak aan coherentie onderstreept tussen de globale doelstellingen inzake wetenschapsbeleid, maar eveneens wordt de nadruk gelegd op het stroomlijnen van de beheersstructuren en op het overleg met zowel de actoren van het onderzoek als met de potentiële gebruikers van de onderzoeksresultaten.

Op het vlak van de sectoren.

Het onderling afstemmen op mekaar van sectoriële wetenschapspolitieke acties verhoogt de mogelijkheid om de bestede middelen op een meer doelgerichte en doelmatige wijze aan te wenden en derhalve met eenzelfde volume aan middelen meer omvangrijke resultaten te bereiken. Overlappingsen dienen te worden uitgeschakeld en blinde vlekken moeten worden vermeden.

Op het vlak van de instrumenten.

De coördinatie houdt eveneens in dat de onderscheiden instrumenten die de overheid aanwendt om haar beleid vorm te geven beter op elkaar dienen in te spelen. Er zal over worden gewaakt dat punctuele acties geen distorties teweegbrengen ten aanzien van het beleid dat door middel van meer permanente instrumenten wordt gevoerd.

De actieradius van de instellingen die instaan voor de uitvoering van dit beleid en de toegepaste procedures zullen maximaal worden gestroomlijnd en dit zonder de eigenheid van de instellingen aan te tasten en zonder een niet-functionele uniformisering van de procedures in te voeren.

Om te voorzien in haar behoeften aan wetenschappelijke kennis zal de Vlaamse Regering, in samenspraak met de instellingen, de rol en opdracht van haar eigen wetenschappelijke instellingen duidelijker definiëren en zal de verhouding tussen het wetenschappelijk werk aan deze instellingen en het onderzoek aan voornamelijk de universitaire instellingen beter op mekaar worden afgestemd.

Op het vlak van de relatie overheid-instellingen.

De Vlaamse Regering zal stimuli ontwikkelen en de voorwaarden scheppen om een grotere samenwerking tussen de Vlaamse onderzoeksinstituten te realiseren en de synergieën tussen het academisch en industrieel milieu te vermenigvuldigen en dit op eigen initiatief van de instellingen en bedrijven zelf. Rationalisatie door coördinatie en samenwerking zal evenwel noodzakelijk blijken om op diverse onderzoeksdomeinen een voldoende kritische massa te vormen en/of te behouden.

Daar waar de instellingen en bedrijven onvoldoende gebruik maken van de geboden mogelijkheden, zal de Vlaamse Regering niet aarzelen zelf actief op te treden en richtinggevende rationalisatie-maatregelen uit te werken.

In de federale en internationale context.

De Vlaamse Regering zal haar wetenschapsbeleid ook afstemmen op de federale en internationale context.

Dit zal in de eerste plaats gebeuren door de systematische en continue opvolging en bestudering van de tendensen inzake wetenschap en technologie. Deze opvolging zal zich zowel richten op de inhoudelijke aspecten van het wetenschapsbedrijf als op de instrumentale elementen ervan.

Bij de thematische sturing van het wetenschapsbeleid zal de Vlaamse Regering zich uiteraard in de eerste plaats laten leiden door de eigen behoeften van Vlaanderen, zonder evenwel blind te zijn voor de nieuwe ontwikkelingen die zich elders aandienen.

In de operationele tenuitvoerlegging van het beleid zullen deze instrumenten die elders hun deugdelijkheid bewezen hebben en naar Vlaanderen transposeerbaar zijn, worden aangewend.

3.2. Een allesomvattend beleid.

Het wetenschapsbeleid van de Vlaamse Regering zal oog hebben voor de verschillende aspecten van het proces van wetenschapsbeoefening. Het zal zich niet enkel richten op de aspecten die met onderzoek *sensu stricto* te maken hebben, maar ook deze elementen erbij betrekken die zich stroomopwaarts of stroomafwaarts hiervan bevinden.

Het wetenschappelijk onderwijs.

Het decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap heeft deze in staat gesteld hun verantwoordelijkheid ten volle op te nemen voor de organisatie van het wetenschappelijk onderwijs. De universiteiten dienen, zoals reeds in de regeringsverklaring werd aangegeven, de krachten te bundelen opdat het menselijk potentieel en de materiële middelen optimaal worden aangewend voor het instandhouden en - waar mogelijk - verhogen van de kwaliteit van het universitair onderwijs.

De opleiding van de vorsers.

Speciale aandacht dient te gaan naar de vorming van jonge vorsers. De universiteiten zullen worden aangemoedigd om de doctoraatsopleidingen en het onderwijsaanbod op post--universitair niveau te rationaliseren en te verbeteren en dit door het opzetten van onderlinge samenwerkingsverbanden. De inter-institutionele mobiliteit van onderzoekers dient te worden bevorderd en dit niet enkel tussen de universiteiten onderling, maar ook met de wetenschappelijke instellingen van de overheid. Voor de onderzoekers op post-doctoraal niveau dienen reële tewerkstellingskansen te worden geschapen die hun kennis en ervaring ten volle benutten. De situatie waarbij vorsers in belangrijke mate gerecruteerd worden uit de afgestudeerden van de eigen instelling, zal moeten doorbroken worden.

De valorisatie van de kennis.

Meer nog dan vroeger zal de Vlaamse Regering de valorisatie van de verworven kennis ondersteunen en stimuleren. De samenwerking tussen de organisaties (GOM's, universiteiten, enz.), die op onderscheiden niveaus en in onderscheiden kaders met deze valorisatie begaan zijn, zal worden verhoogd teneinde ook hier te komen tot een meer rationele inzet van de middelen.

De bekendmaking van het wetenschapsbeleid en van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek.

De sensibilisering van de bevolking in het algemeen en van de jongeren in het bijzonder is een belangrijk aspect dat niet uit het oog mag worden verloren.

Hierbij staat niet enkel de doelstelling voorop om het bewustzijn van de Vlaamse burger voor de belangrijke factoren wetenschap en technologie te verhogen, maar tevens dient de overheid duidelijk te maken welke de resultaten zijn van de in deze factoren geïnvesteerde middelen. Het verschaffen van toegankelijke informatie over het wetenschapsbeleid en het doelgericht en doelmatig verspreiden ervan, zal een prioriteit zijn van de Vlaamse Regering, conform haar regeringsverklaring.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid.

Teneinde het globale beleid op een allesomvattende wijze vorm te geven zal de Vlaamse Regering een strategisch plan opstellen inzake wetenschapsbeleid dat de toetssteen dient te zijn voor de a priori evaluatie van concrete acties en instrumenten. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) zal de motor moeten zijn in de voorbereiding van het luik wetenschappelijk onderzoek in het plan "Vlaanderen 2002", waarin de algemene benadering inzake wetenschapsbeleid zal worden uitgetekend en de globale prioriteiten voor Vlaanderen zullen worden, aangegeven.

Opdat de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid deze taak in optimale omstandigheden zou kunnen uitvoeren is het noodzakelijk haar status en haar autonomie te vergroten en haar opdracht voornamelijk te stellen in termen van de adviesverstrekking over het globale beleid, het uitwerken van de globale beleidslijnen, het adviseren van de prioriteiten inzake wetenschapsbeleid met inbegrip van de middelen noodzakelijk om dergelijk wetenschapsbeleid uit te voeren. Het bij decreet (her)oprichten van de Raad, waarbij tevens eigen rechtspersoonlijkheid wordt toegekend en het ter beschikking stellen van een dotatie die de Raad in staat moet stellen de werking te financieren, is de meest aangewezen weg om deze doelstelling te bereiken.

3.3. Een geïntegreerd beleid.

Alhoewel de wijze waarop Vlaanderen erin zal slagen de uitdagingen inzake wetenschap en technologie op een juiste wijze te beantwoorden, determinerend is voor onze toekomst, is het wetenschapsbeleid geen doel op zich. Deze vaststelling betekent geen ontkenning van de culturele waarde van de produktie van wetenschappelijk kennis, maar verwijst naar het feit dat het wetenschapsbeleid dienstbaar is aan de evolutie van de samenleving.

Integratie van het wetenschapsbeleid in het globale beleid.

Derhalve zal het door de Vlaamse Overheid gevoerde wetenschapsbeleid geïntegreerd worden in het globale beleid en gedefinieerd worden vanuit de waarneembare behoeften van Vlaanderen.

Sectoriële acties zullen vervolledigd worden door bijkomende multisectoriële activiteiten, die een antwoord moeten bieden op de belangrijke problemen waarmee onze samenleving geconfronteerd wordt, zoals o.a. de zorg voor het leefmilieu, de maatschappelijke gevolgen van de technologische ontwikkeling, de overgang naar een post-industriële maatschappij enz.

Teneinde deze integratie stelselmatig te kunnen realiseren zullen de opdrachthouders, die in elk departement belast zijn met de verantwoordelijkheid inzake wetenschapsbeleid, deze opdracht - meer dan nu het geval is - in haar twee aspecten dienen waar te maken. Enerzijds dienen zij, als verbindingsagenten, in te staan voor de contacten met de centrale wetenschapspolitieke administratie.

Daarnaast echter moeten zij een actieve rol spelen in het formuleren van de prioriteiten en de realisatie ervan in het eigen departement, ten aanzien van de eigen administraties, besturen en diensten. Op deze wijze kan de administratie een waardevolle bijdrage leveren in de voorbereiding van het beleid van de Vlaamse Regering.

Integratie in het **(inter)nationale** wetenschapsbeleid.

Het Vlaamse wetenschapsbeleid zal eveneens ingeschakeld worden in de wetenschapspolitieke acties die door de federale overheid worden opgezet en in deze van multinationale organismen, voornamelijk de Europese Gemeenschap. Deze integratie houdt niet in dat het Vlaamse beleid een afdruk zou zijn van het beleid dat op andere niveaus wordt gevoerd.

Integendeel, Vlaanderen zal op een actieve en constructieve wijze gebruik maken de bestaande mogelijkheden om de eigen prioriteiten naar voor te brengen en te integreren bij de uittekening van het federale en het Europese wetenschapsbeleid. De Vlaamse Regering zal de maatregelen treffen om de kansen van Vlaamse ploegen om hieraan deel te nemen te verhogen, voornamelijk met betrekking tot deze acties die voor Vlaanderen van strategisch belang zijn.

3.4. Een geprogrammeerd beleid.

Het strategisch plan, dat door de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid zal worden voorbereid, dient eveneens de basis te leveren voor een geprogrammeerd wetenschapsbeleid.

Vlaanderen kan het zich niet veroorloven een lukraak wetenschapsbeleid te voeren. De ingezette middelen en de fundamentele belangen, die met dit beleid gepaard gaan, vergen een doordachte aanpak.

Uitgaande van het strategisch plan voor het Vlaamse Wetenschapsbeleid zal een operationele vertaling op jaarbasis in termen van acties, instrumenten en middelen worden uitgetekend. Deze programmatie zal geen rigide set van regels en bepalingen bevatten, maar op een concrete wijze de realisatie van de gestelde objectieven omzetten. Zij zal worden geëvalueerd en bijgestuurd in functie van de gewijzigde omstandigheden en van de resultaten die in de vorige fasen behaald werden.

3.5. Een selectief beleid.

Vlaanderen kan niet op alle domeinen van wetenschap en technologie actief zijn. De beperktheid aan mensen en middelen dwingt tot een selectief beleid. Hierbij zal voldoende ruimte voorzien worden opdat het onderzoek op initiatief van de vorser zich verder kan ontwikkelen.

Dit selectief beleid houdt ook in dat de omstandigheden worden geschapen om kwalitatief hoogstaande onderzoeksploegen in stand te houden en toe te laten zich verder te ontwikkelen. In strategische segmenten van het wetenschapsbeleid waar op dit ogenblik nog onvoldoende capaciteit aanwezig is, zullen activiteiten worden ontwikkeld om de creatie van een onderzoekspotentieel op hoog niveau te bevorderen.

De selectiviteit impliceert echter ook dat de Vlaamse overheid in het door haar georiënteerd onderzoek hoge kwaliteitsnormen zal stellen ten aanzien van de uitvoerders van dit onderzoek en erop zal toezien dat de instellingen, die op autonome wijze de onderzoeksmiddelen voor niet-georiënteerd onderzoek toewijzen verder dezelfde hoge eisen blijven hanteren.

3.6. Een doorzichtig beleid.

De voorbereiding van het wetenschapsbeleid.

Transparantie van het wetenschapsbeleid vangt uiteraard aan in de fase van de voorbereiding en de uittekening van het beleid.

Zoals hoger gesteld zal de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid een belangrijke rol spelen in de totstandkoming van de globale benadering en het vaststellen van de algemene prioriteiten. De Raad zal er echter ook over worden ingelicht welke prioriteiten door de Vlaamse Regering aangehouden werden en waarom en op welke wijze deze in concrete actieplannen worden omgezet.

De uitvoering van het wetenschapsbeleid.

De verdere rationalisering inzake de toewijzing van de middelen zal de transparantie van het wetenschapsbeleid verhogen ten aanzien van de producenten van wetenschap en technologie.

De procedures en reglementeringen voor het indienen van onderzoeksvoorstellen, de evaluatie ervan en de uiteindelijke toewijzing zullen duidelijk en zo eenvoudig mogelijk worden gehouden, waarbij de indieners zich steeds moeten kunnen informeren over de fase waarin hun aanvraag zich bevindt.

Tevens zullen, daar waar dit nog niet het geval is, maatregelen worden uitgewerkt opdat de indieners van voorstellen minimaal inzage krijgen in de wijze van evaluatie en het resultaat ervan. Er zal onderzocht worden in welke mate analoge beroepsprocedures, zoals deze die van kracht is in het Vlaamse Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk-technologisch onderzoek in de industrie (IWT), veralgemeend kunnen worden.

Transparantie t.a.v. de uitvoerders en de gebruikers.

De politiek van het 'enig loket' zal worden verdergezet, zonder evenwel afbreuk te doen aan de doelmatigheid van het beleid. Het IWT is en blijft de gesprekspartner voor het Vlaamse bedrijfsleven wat de financiering van het niet-georiënteerd onderzoek op eigen initiatief betreft, terwijl het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek dit vooralsnog blijft voor de financiering van het wetenschappelijk onderzoek dat op initiatief van de universitaire vorsers wordt opgezet. Deze beide kanalen zullen ook worden ingezet voor de tenuitvoerlegging van het beleid van de Vlaamse Regering inzake georiënteerd onderzoek telkens de objectieven van de voorgenomen acties kaderen in de opdrachten van de betrokken instelling. Slechts in de mate dit niet het geval is zal de Vlaamse Regering de concrete uitvoering van deze acties in de eigen centrale wetenschapspolitieke administratie situeren.

4. ACTIES INZAKE GLOBAAL WETENSCHAPSBELEID OP KORTE TERMIJN.

De uitwerking van het strategisch plan inzake wetenschapsbeleid en de concretisering ervan in operationele plannen zal enige tijd vergen. De financiële problemen in het fundamenteel onderzoek, de start van de opstelling van het vierde Europese kaderprogramma, de verdere operationalisering van de nieuwe of geherstructureerde instellingen en de continue behoeften van de Vlaamse overheid aan wetenschappelijk onderbouwde en beleidsgerichte kennis, noodzaken onmiddellijke acties.

4.1. Ondersteunende acties.

Het doel van de ondersteunende acties is de noodzakelijke basis te leveren voor zowel het globale wetenschapsbeleid als het sectoriële wetenschapsbeleid van de Leden van de Vlaamse Regering. Zij hebben voornamelijk betrekking op informatie, evaluatie, monitoring en analyse.

4.1.1. Informatie.

Databanken.

De verzameling van de gegevens over het Vlaams wetenschappelijk en technologisch potentieel zal worden verbeterd. Hiertoe zal, in samenspraak met de betrokken stuurgroep, de structuur van de zgn. IWETO-databanken (Inventaris van het Wetenschappelijk en Technologisch Onderzoek) verder worden aangepast en zullen bijzondere inspanningen worden geleverd om de volledigheid ervan te verhogen en de betrouwbaarheid van de gegevens te verbeteren. Teneinde het gebruik van de databanken te optimaliseren zullen ook een aantal technische verbeteringen worden aangebracht. Het toevoegen van een statistische module, het realiseren van on-line raadplegingsmogelijkheden en het verbinden van de databanken met analoge gegevensverzamelingen in het buitenland behoren tot de belangrijkste prioriteiten.

De waarde van IWETO als beleidsdatabank kan pas volledig worden gerealiseerd indien ook het onderzoek in de industrie wordt opgenomen. In samenwerking met het IWT zal de bevoegde administratie de toevoeging van een industrie-databank op punt stellen, waarbij uiteraard bijzondere zorg besteed zal worden aan het beschermen van de confidentialiteit van de gegevens.

Wetenschapsvoorlichting.

Teneinde de bevolking, of specifieke doelgroepen, stelselmatig te kunnen informeren over de resultaten van door de overheid gefinancierd onderzoek zullen door de centrale wetenschapspolitieke administratie specifieke acties inzake wetenschapsvoorlichting worden voorbereid en uitgevoerd.

De aanmaak en de gerichte verspreiding van een reeks publikaties, waarin de resultaten van relevante en door de Vlaamse overheid gefinancierde onderzoeken worden samengevat, is een eerste initiatief dat in samenwerking met de onderscheiden administraties van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, met de Vlaamse instellingen en met de betrokken onderzoekers zal worden opgezet.

Het opsporen van initiatieven inzake wetenschapsvoorlichting zoals tentoonstellingen, congressen, opendeurdagen enz. die door private instellingen en organismen worden ingericht en het samen met de organisatoren overleggen op welke wijze hieraan een toegevoegde waarde kan worden gegeven in termen van sensibilisering en ruimere informatieverbreiding is een tweede activiteit die in dit kader zal worden opgezet.

Bekendmaking van het Vlaamse wetenschapsbeleid in binnen- en buitenland.

De bekendmaking en de promotie van het Vlaamse wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek in het buitenland is een derde prioritair actiepoint. Hiertoe zullen door de bevoegde administratie in samenwerking met het IWT Engelstalige publikaties worden opgemaakt die, naast een synthese van het onderzoekspotentieel in de industrie en de onderzoeksinstituten, voor buitenlandse geïnteresseerden nuttige gegevens bevatten op het niveau van de onderzoekseenheid of het bedrijf.

4.1.2. Evaluatie.

Evaluatie van het beleid.

Het opsporen en analyseren van de bedoelde en onbedoelde effecten van het wetenschapsbeleid is de noodzakelijke voorwaarde om dit beleid te kunnen bijsturen en het verder uit te bouwen. De evaluatie van de huidige geldstromen en hun effecten zal een eerste prioriteit zijn in dit verband.

Evaluatie van de instrumenten.

De impulsprogramma's die door de Vlaamse Regering werden gestart zullen op een grondige wijze worden geëvalueerd en dit niet enkel in functie van het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen, maar eveneens in termen van hun bijdrage tot het Vlaamse wetenschapsbeleid. Het instrument 'impulsprogramma' zal eveneens kritisch worden onderzocht.

Evaluatie van de instellingen.

De werking van de eigen wetenschappelijke instellingen van de Vlaamse Regering zal grondig worden geëvalueerd. Het betreft hier de volgende instellingen : het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, het Instituut voor Natuurbehoud, het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer en het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium. In algemene termen zal de rol en de opdracht van deze instellingen in het Vlaamse wetenschapsbeleid duidelijk worden gedefinieerd, zal hun relatie met de universitaire centra worden uitgeklaard en zullen, waar nuttig, samenwerkingsverbanden worden tot stand gebracht.

Daarnaast zal elke instelling afzonderlijk aan een onderzoek worden onderworpen, waarbij niet enkel de kwaliteit van het wetenschappelijk werk zal worden doorgelicht maar ook hoe zij beantwoorden aan hun statutaire opdracht.

Evaluatie van het onderzoek en de performantie.

Globale evaluatiecriteria zullen worden uitgewerkt om de performantie van onderzoeksgroepen te meten, dit als een noodzakelijk element om naast de kwantitatieve en inhoudelijke aspecten van het Vlaamse potentieel ook een zicht te krijgen op de kwalitatieve elementen.

Daarnaast zullen de resultaten van het onderzoek worden beoordeeld en dit zowel in termen van hun intrinsieke wetenschappelijke waarde als in termen van de beleids- en maatschappelijke relevantie en hun bijdrage tot het globaal en/of het sectorieel wetenschapsbeleid.

Evaluatie van de beheersstructuren.

Tenslotte zal het onderzoek naar het stroomlijnen van de beheersstructuren en de uitvoerende organismen een integrerend deel uitmaken van het Vlaamse

wetenschapsbeleid en voorafgegaan worden door een grondig onderzoek. Overlappingsen tussen de opdrachten van instellingen zullen worden weggewerkt daar waar zij geen toegevoegde waarde scheppen en gecoördineerd in die gevallen waar parallelle uitvoering opportuun is.

4.1.3. Monitoring en analyse.

De Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid zal, na de aanpassing en de volledige opvulling van haar personeelskader in staat zijn om de tendensen in binnen- en buitenland inzake wetenschap en technologie op een systematische wijze op te volgen, te analyseren en de Vlaamse Regering te informeren over de mogelijke beleidsimplicaties. Tevens zal stelselmatig worden nagegaan welke instrumenten worden aangewend, welke effecten deze sorteren, hun overdraagbaarheid en de opportuniteit om analoge instrumenten in Vlaanderen uit te bouwen.

De deskundigheid, die in andere administraties en instellingen aanwezig is, zal hierbij optimaal worden benut. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid zal eveneens op de hoogte worden gehouden van deze analyses en zal de resultaten ervan in haar adviezen aan de Vlaamse Regering kunnen integreren.

4.2. Coördinerende acties.

Coördinatie op het vlak van de Vlaamse Regering.

Het protocol dat afgesloten werd tussen de Gemeenschapsminister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid en de Leden van de Vlaamse Regering is een eerste duidelijke stap naar een betere coördinatie. Het noodzakelijk overleg tussen deze Gemeenschapsminister en zijn collegae, bevoegd voor het sectorieel wetenschapsbeleid, zal ertoe leiden het sectorieel wetenschapsbeleid in een globaal kader te plaatsen en vanuit een globale benadering te definiëren en uit te voeren. Naast het verhogen van de coherentie van het Vlaamse Wetenschapsbeleid wordt nu eveneens de mogelijkheid geschapen om, door het simultaan of consecutief aanhaken van onderzoeksacties uit onderscheiden sectoren, schaalvoordelen te realiseren en multiplicator-effecten tot stand te brengen.

Coördinatie op het Vlaamse vlak.

Er zal een betere coördinatie tot stand worden gebracht met voornamelijk de universitaire instellingen teneinde tot een meer operationele wederzijdse afstemming van het beleid te komen, zonder nochtans de respectieve autonomie

in het gedrang te brengen. Bestaande instrumenten zoals de onderling overlegde onderzoeksacties (GOA) zullen vanuit dit oogpunt worden herbekeken. Hierbij is het vooral zaak om in overleg met elke instelling afzonderlijk na te gaan welke de intersectie is van het respectievelijke beleid waarin wetenschapspolitieke acties kunnen worden gestimuleerd.

Coördinatie met de federale overheid en met de Europese Gemeenschap.

In de coördinatie met de federale overheid en met de Europese Gemeenschap zal Vlaanderen een actieve rol spelen om de eigen prioriteiten zoveel mogelijk te doen gelden teneinde de wetenschappelijke en technologische terugvloeï naar Vlaanderen van deze acties te optimaliseren.

4.3. Multisectoriële acties.

Op korte termijn zullen de multisectoriële acties het resultaat zijn van de coördinatie op federaal en internationaal niveau. Zowel de Europese programma's als de bilaterale internationale samenwerking nemen hier een bijzondere plaats in.

4.3.1. Europese acties.

De Vlaamse Regering zal de instrumenten verder uitbouwen om de Vlaamse bedrijven en onderzoeksinstituten zo snel en zo volledig mogelijk te informeren over de geplande onderzoeksacties van de Europese Commissie. Het opvolgen van de door Vlaamse vorsers ingediende voorstellen en het aanleggen van een databank van goedgekeurde Vlaamse projecten zal in deze een belangrijk informatie- en evaluatieinstrument blijken.

Het bijstaan en adviseren van onderzoeksploegen en bedrijven die ervaring missen met Europese programma's is een opdracht die gezamenlijk door de Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid en door het IWT zal worden opgenomen en op korte termijn zal worden geoperationaliseerd.

Het bestaande mechanisme van de co-financiering zal aan een grondige evaluatie worden onderworpen. Er dient gezocht te worden naar mechanismen waarmee a priori de kansen op succes van de Vlaamse vorsers worden verhoogd met betrekking tot deze specifieke programma's of onderdelen die voor Vlaanderen van strategisch belang zijn.

4.3.2. De bilaterale wetenschappelijke samenwerking.

De bilaterale internationale samenwerking zal resoluut op een andere leest worden geschoeid. Van concrete werkprogramma's zal worden overgestapt naar kaderprogramma's waarin de globale prioriteiten worden vastgelegd, soepele procedures worden voorzien om deze prioriteiten te realiseren en mechanismen worden uitgewerkt om prioriteiten en realisaties te evalueren en eventueel bij te sturen.

In de Europese ruimte zal de bilaterale wetenschappelijke samenwerking vooral worden gericht naar de performante regio's en op een brede basis inzake inhoudelijke prioriteiten worden gestoeld. Dit dient er niet enkel toe bij te dragen de ontbrekende elementen in het Vlaamse kennisreservoir aan te vullen maar eveneens om valabele partners te identificeren voor het gezamenlijk indienen van Europese onderzoeksprojecten.

Een intensifiëring van de samenwerking met de nieuwe Duitse regio's en met de landen uit Centraal en Oost-Europa zal ertoe bijdragen de nog jonge democratische regimes te ondersteunen en de relaties met deze landen te verstevigen als voedingsbodem voor het opzetten van meer commercieel gerichte samenwerkingsverbanden.

Buiten Europa zal een hernieuwde aandacht worden geschonken aan de wetenschappelijke samenwerking met Canada, als springplank naar de Verenigde Staten en Centraal Amerika. De bestaande overeenkomsten met de provincies Alberta en Québec zullen naar hun werking en effecten worden geëvalueerd.

Eventueel zullen nieuwe actiemiddelen worden geïntroduceerd om het definiëren, opstarten en uitvoeren van gezamenlijke onderzoeksprojecten te vergemakkelijken en zullen de bestaande prioritaire thema's worden uitgebreid. Nieuwe samenwerkingsverbanden rond nader uit te werken prioriteiten zullen worden opgezet met Ontario, de grootste provincie van Canada.

4.3.3. Technologie-overdracht naar de Derde Wereld.

Alhoewel ontwikkelingssamenwerking vooralsnog een federale bevoegdheid is, kan Vlaanderen zich niet onttrekken aan zijn humanitaire plicht ten aanzien van de ontwikkelingslanden. Daarom zal, in een onderling samenwerkingsverband tussen de WOB, het IWT en de Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid, de eertijds opgerichte werkgroep

'Technologie-overdracht naar de Derde Wereld' weer op gang worden getrokken. Aan de werkgroep zal worden gevraagd tegen het einde van dit jaar voorstellen te formuleren om de wetenschappelijke en technologische samenwerking tussen Vlaanderen en Derde Wereld landen te organiseren.

4.4. Het wetenschapsbeleid *sensu stricto*.

Zoals reeds in de Regeringsverklaring verwoord zal de Vlaamse Regering blijven ijveren voor de afschaffing van artikel 6bis § 3 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen. Inmiddels werd de federale Minister van Wetenschapsbeleid reeds verzocht om af te zien van elke nieuwe actie in uitvoering van deze paragraaf. Daarenboven dienen op korte termijn de desbetreffende middelen te worden overgedragen en moeten de formules van beheer of medebeheer van de Vlaamse Gemeenschap in de resterende nationale wetenschappelijke instellingen worden geregeld.

De Vlaamse Regering zal niet afzijdig blijven bij en zal constructief meedenken aan het opzetten van confederale modellen van samenwerking, zowel met de federale overheid als met de andere Gemeenschappen, het andere Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gebied.

5. MIDDELEN **VOOR** WETENSCHAPSBELEID IN DE BEGROTING 1992.

Verwijzend naar het Horizontaal Begrotingsprogramma voor Wetenschapsbeleid (BPWB), dat de kredieten voor het financieren van wetenschappelijke activiteiten over de verschillende budgettaire activiteitenprogramma's heen groepeerd, wordt hier een beknopt overzicht gegeven van de budgettaire implicaties van de nieuwe klemtonen die de Vlaamse Regering m.b.t. het Wetenschapsbeleid wenst te leggen.

5.1. Algemeen wetenschapsbeleid.

In de begroting 1992 zijn voor algemeen wetenschapsbeleid alle uitgaven met betrekking tot de uitbouw van een globaal Vlaams wetenschapsbeleid, de projectmatige internationale wetenschappelijke samenwerking, alsook voor de algemene ondersteuning en coördinatie van het sectoriële wetenschapsbeleid, samengebracht.

Conceptie van het globale wetenschapsbeleid in Vlaanderen.

In nauwe samenwerking met de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid zal een visie uitgewerkt worden op het Vlaamse wetenschapsbeleid op middellange en lange ter-

mijn. Dit globale beleid moet de versnippering van middelen en instrumenten van het wetenschapsbeleid tegengaan en een optimale coördinatie van de verschillende Vlaamse initiatieven m.b.t. de ondersteuning en financiering van wetenschappelijk onderzoek voorzien.

Nieuwe initiatieven ter ondersteuning van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Voor de voorbereiding en de uitvoering van nieuwe initiatieven ter ondersteuning van het fundamenteel onderzoek is 106 Mio Bfr. voorzien. Hierin is tevens begrepen de evaluatie van de bestaande geldstromen en instrumenten van het wetenschapsbeleid.

Voor de cofinanciering van de deelname van Vlaamse universitaire onderzoeksploegen aan onderzoeksprogramma's van het Europese kaderprogramma is 78 Mio Bfr. voorzien.

Ondersteuning en coördinatie van het sectoriële wetenschapsbeleid.

Voor uitgaven in verband met de werking van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, de projectmatige wetenschappelijke samenwerking in het kader van de nationale akkoorden en van Vlaamse samenwerkingsovereenkomsten, ad hoc acties ter voorbereiding van een structurele wetenschappelijke en technologische -samenwerking - o.a. met Oost-Europa - alsook om Vlaamse onderzoekers toe te laten deel te nemen aan de internationale samenkomsten in het kader van de COST-acties is 14.2 Mio Bfr. voorzien.

Bekendmaking van het Vlaamse wetenschapsbeleid en wetenschapsvoorlichting.

Voor uitgaven voor publicaties en documenten in verband met het wetenschapsbeleid in Vlaanderen en over de inhoud en de resultaten van het lopend wetenschappelijk onderzoek, voor het instandhouden en optimaliseren van de statistische en documentaire gegevensbanken en van de wetenschappelijke informatie en documentatie in het algemeen, alsook voor het dekken van de kosten voor het opzetten van een relais centre in het kader van het Europese VALUE-programma is een budget van 23.8 Mio Bfr. voorbehouden.

5.2. Universitair Wetenschappelijk Onderzoek.

In de begroting van Onderwijs zijn twee grote inspanningen geleverd die geleid hebben tot een verhoging van de middelen voor Onderzoek & Ontwikkeling : de indexering van de werkingstoelagen aan de universiteiten en de indexering van de toelagen aan de fondsen voor wetenschappelijke onderzoek.

5.2.1. Werkingstoelage aan de universiteiten.

De toename van de werkingstoelage aan de universiteiten ten gevolge van de indexering voor 80 % aan 6.088 % en voor 20 % aan 2.6 %, zorgt voor een verhoging van de middelen voor Onderzoek & Ontwikkeling aan de universiteiten.

Voor 1992 zijn de toelagen aan de universiteiten en andere onderwijscentra als volgt verdeeld :

Universiteit Gent	3960.0
Universitair Centrum te Antwerpen	614.3
Vrije Universiteit Brussel	2272.9
Katholieke Universiteit Leuven	6309.2
Univ, Fac. St. Ignatius Antwerpen	740.1
Universitaire Instelling Antwerpen	868.4
Universitair Centrum Limburg	410.8
Katholieke Universiteit Brussel	175.9
College voor Ontwikkelingslanden	30.2
Fac. Protestantse Godsgeleerdheid Brussel	9.9
Instituut Tropische Geneeskunde Antwerpen	263.6

Hierdoor komt het totaal van de toelage aan de universiteiten op 15655.3 mio BF.

Van deze toelage wordt 25% (i.e. 3913.8 Mio) ingeschreven onder 0 & 0 in de Horizontale Begroting Wetenschapsbeleid.

5.2.2. Fondsen voor wetenschappelijk onderzoek.

Door de indexering van de fondsen voor (fundamenteel) wetenschappelijk onderzoek stelt de Vlaamse Regering 132.4 Mio Bfr. extra ter beschikking voor wetenschappelijk onderzoek.

Geconcerteerde Onderzoeksacties (GOA)	361.3
Speciale Onderzoeksfondsen	378.9
Toelage aan het I.W.O.N.L.	218.6
Interuniversitair Instituut Kernwetenschappen	318.8
Fonds Collectief Fundamenteel Onderzoek (vorser)	449.8
Fonds Collectief Fundamenteel Onderzoek (min.in.)	80.5
Fonds voor Medisch Wetenschappelijk Onderzoek	361.7
Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek	703.4

	2873.0

5.3. Industrieel onderzoek en ontwikkeling.

De belangrijkste posten voorzien op de begroting 92 voor het industrieel onderzoek en ontwikkeling betreffen :

Toelage aan het Interuniversitair Micro-Electronica Centrum IMEC vzw, 847.8 Mio Bfr.

Toelage aan het VITO, 889.3 Mio Bfr.

Dotatie aan het IWT voor het uitvoeren van de autonome functie, 350 Mio Bfr. Het IWT heeft voor 1992 een vastleggingsmachtiging van 1000 Mio Bfr.

Aan het IWT wordt voorts een subsidie van 147.3 Mio Bfr toegekend, overeenkomstig het decreet van 23 januari 1991, alsook een renteloos voorschot van 50 Mio Bfr.

De spijziging van het FIOV bedraagt 276.2 Mio Bfr. De vastleggingsmachtiging op het FIOV in 1992 is 1976 Mio Bfr.

Voor een inhoudelijke beschrijving van de beleidsprioriteiten inzake industrieel onderzoek en ontwikkeling verwijs ik naar mijn beleidsbrief "economie".

5.4. Leefmilieu.

Binnen het MINA-fonds zijn volgende grote uitgaven met betrekking tot 0 & 0 (Onderzoek & Ontwikkeling) en W & T (Wetenschappelijke & Technologische dienstverlening) voorzien:

[2.8] Lopende uitgaven voor projecten van het Vlaams Impulsprogramma Milieutechnologie (VLIM) : hiervoor is een vastlegging van 300 Mio Bfr. voorzien en een ordonnanciering van 150 Mio Bfr., evenredig verdeeld over 0 & 0 en W & T.

[3.2] Kapitaalsuitgaven VLIM en andere projecten : binnen het VLIM zijn voor kapitaalsuitgaven 300 Mio Bfr. voorzien voor vastleggingen en 200 Mio Bfr. aan ordonnancieringen.

Voor PREST1 (Stimulering van schone technologie, afvalstoffenplan) is een vastlegging van 200 Mio Bfr. voorzien en voor andere projecten nog eens 100 Mio Bfr. Voor beide initiatieven is een ordonnanciering van 50 Mio Bfr. voorzien.

[2.6] Voor het Natuurontwikkelingsplan Vlaanderen is 50 Mio Bfr. voorzien voor 0 & 0.

BIJLAGE

1 .De adviesstructuren.

1.1. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid werd opgericht bij Besluit van de Executieve van 17 juli 1986, aangepast bij Besluit van de Executieve van 23 oktober 1991.

De Raad is als volgt samengesteld :

- een voorzitter;
- 6 leden die het universitair onderwijs vertegenwoordigen;
- 6 leden die de werkgevers- en de werknemersorganisaties vertegenwoordigen;
- 4 deskundigen;
- 4 ambtshalve leden.

De opdrachten van de Raad worden als volgt verwoord :

"Art.2-§1 De Raad heeft als opdracht, zowel op eigen initiatief als op verzoek van de Vlaamse Executieve, advies uit te brengen en voorstellen te doen aan de Vlaamse Executieve betreffende alle aspecten van het wetenschapsbeleid.

§2 Meer in het bijzonder heeft de Raad als opdracht advies te verstrekken en voorstellen te formuleren over :

- de globale beleidslijnen van het wetenschapsbeleid;
- de prioriteiten in het wetenschapsbeleid;
- de inhoud en de modaliteiten van het wetenschapsbeleid;
- de vorm, de samenstelling, de bevoegdheden en de coördinatie van de structuren inzake het Vlaamse wetenschapsbeleid;
- de vorming van de navorsers;
- concrete uitvoering van het voorgestelde wetenschapsbeleid op economisch, technologisch en maatschappelijk gebied;
- onderzoeksacties om het wetenschapsbeleid te realiseren;
- het wetenschapsbeleid op nationaal en internationaal vlak;
- een meer samenhangende bevoegdheidsverdeling tussen de Gewesten en de Gemeenschappen inzake wetenschappelijk onderzoek.

[...]

§4 Voor 10 september van elk jaar brengt de Raad een met redenen omkleed advies uit over het te voeren begrotingsbeleid inzake wetenschappelijk onderzoek. "

De Raad werkt met drie permanente commissies, m.n. :

- wetenschapsbeleid;
- nationale en internationale samenwerking;
- financiën en begroting.

Daarnaast worden er, in functie van de te behandelen materies, ad hoc werkgroepen opgericht om het advies van de Raad of van één van zijn commissies voor te bereiden.

Het secretariaat van de Raad wordt waargenomen door ambtenaren van de Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid.

1.2. De Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België.

De Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België werd opgericht bij Koninklijk Besluit van 16 maart 1938.

In uitvoering van de fase 1988 van de staatshervorming werd de Academie opgesplitst en naar de Gemeenschappen overgeheveld. Dientengevolge verricht zij haar adviserende taak ten aanzien van de Vlaamse Executieve en formuleert voorstellen op het gebied van wetenschappen, letteren en schone kunsten.

Tevens fungeert zij als kruispunt en ontmoetingsplaats van binnenlandse en buitenlandse wetenschappers en vervult een belangrijke rol in zowel het bekendmaken van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek middels publicaties, lezingen en colloquia als in het stimuleren van de vorsers door het toekennen van wetenschappelijke prijzen en het laten uitvoeren van vooral langlopend onderzoek.

De Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België is ingedeeld in drie klassen (de Klasse der Wetenschappen, de Klasse der Letteren en der Morele en Staatskundige Wetenschappen en de Klasse der Schone Kunsten). Elke Klasse bestaat uit maximaal 30 werkende leden, 50 buitenlandse leden en 10 binnenlandse corresponderende leden.

1.3. De Koninklijke Academie voor Geneeskunde.

Opgericht bij Koninklijk Besluit van 7 november 1938 heeft de Koninklijke Academie voor Geneeskunde een adviserende taak inzake :

- de medische wetenschappen;
- de geneeskundepraktijk;
- het onderwijs in de geneeskunde.

Evenals de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België stimuleert de Koninklijke Academie voor Geneeskunde de uitvoering van langlopende wetenschappelijke projecten en het verspreiden van de kennis via openbare lezingen, contacten met buitenlandse collegae en publicaties.

2. Wetenschappelijke instellingen.

Sinds de uitvoering van de opeenvolgende stadia in de staatshervorming heeft de Vlaamse Executieve een aantal wetenschappelijke instellingen opgericht en/of geherstructureerd die het statuut delen van de wetenschappelijke instellingen van de Staat (KB 20 april 1965).

2.1. Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën.

Oorspronkelijk opgericht op 19 februari 1975 bij het nationale Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin als een wetenschappelijke instelling van niveau drie, werd de instelling in uitvoering van de fase 1980 van de staatshervorming overgedragen aan de Vlaamse Gemeenschap.

Bij Besluit van de Vlaamse Executieve van 27 februari 1991 werd het gerestructureerd en ingedeeld bij de instellingen van niveau twee. Tevens werd de opdracht van het centrum geherdefiniëerd als volgt :

“Art.2~§1Het Centrum heeft als opdracht alle passende studiën, onderzoeken en werkzaamheden te verrichten in verband met bevolkings- en gezinsvraagstukken met het oog op een nader uitwerken van actiemiddelen tot het voeren van een demografisch en gezinsbeleid. Hiertoe verzamelt het alle nuttige documentatie, onderneemt de nodige studies en onderzoeken, richt enquêtes in, inzonderheid volgens de steekproefmethode en zorgt voor de verspreiding van de verworven kennis.

§ 2 Het kan bovendien worden belast met opdrachten van wetenschappelijke informatie en het geven van advies aan instellingen die onder de diensten van de Vlaamse Executieve ressorteren wat betreft voornoemde gebieden. ”

Administratief werd het centrum ingedeeld bij de Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën omvat 4 afdelingen die elke een specifieke onderzoeksgebieden kregen toegewezen, m.n. :

A. Afdeling demografische analyse.

- de analyse van de kwantitatieve en kwalitatieve samenstelling en structuur van de bevolking;
- de studie van de componenten van de bevolkingsontwikkeling;
- het onderzoek van de achtergronden en determinanten van de demografische processen;
- het uitwerken van bevolkingsprojecties en simulaties.

B. Afdeling bevolking en samenleving

- de studie van de gevolgen van de kwantitatieve en kwalitatieve bevolkingsont-

- wikkeling voor de diverse sectoren van het maatschappelijk leven;
- de invloed op de economische activiteit, productiviteit en competitiviteit van de samenleving, de sociale verhoudingen, de waarden- en normenpatronen, de ecologie enz.
- de vereisten ten aanzien van het bevolkingsbeleid.

C. Afdeling eezinsvorming

- de studie van de totstandkoming, ontwikkeling en ontbinding van de diverse vormen van gezinnen en huishoudens in de samenleving en van de onderlinge relaties tussen de gezinsleden;
- de studie van de kindervens, het ouderschap en de leefsituatie van de nakomelingen;
- de achtergronden en beleidsimplicaties van de gezinsvorming.

D. Afdeling: eezin en welzijn

- de systematische en continue analyse van de levensomstandigheden van de gezinnen om een evaluatie te kunnen maken van het welvaartspeil en het welzijn van de gezinnen en beleidssuggesties te kunnen uitwerken;
- bijzondere aandachtspunten vormen de tewerkstelling en de bijzondere welzijnszorg voor gezinnen met problemen.

2.2. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen.

Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen werd, in uitvoering van de fase '1980' van de staatshervorming aan de Vlaamse Gemeenschap overgedragen.

De voornaamste opdracht bestaat er uiteraard in kunstcollecties aan te leggen, te bewaren en aan het publiek te tonen : de museologische functie.

Het wetenschappelijk werk heeft in ruime mate betrekking op het bestuderen van de collecties en de daarmee verband houdende materies, m.i.v. de produktie van publicaties en catalogi.

De publieke opdracht is een derde functie van het museum die er vooral op gericht is bezoekers o.m. op een pedagogisch verantwoorde manier met kunst en cultuur te laten kennismaken.

2.3. *Instituut voor Natuurbehoud.*

Het Instituut voor Natuurbehoud werd opgericht bij Besluit van de Vlaamse Executieve van 17 juli 1985, gewijzigd door het Besluit van 13 maart 1991, waardoor het een instelling van niveau II werd.

In dit besluit wordt de taak van de instelling als volgt gedefinieerd :

"Art.2-§ 1 Het Instituut heeft als opdracht alle passende wetenschappelijke studiën, onderzoeken en werkzaamheden uit te voeren in verband met het natuurbehoud, inzonderheid met het oog op het uitwerken van de actiemiddelen en wetenschappelijke criteria tot het voeren van het beleid inzake natuurbehoud.

Hiertoe verzamelt het alle nuttige documentatie, onderneemt de nodige studies en onderzoeken, richt enquêtes in en zorgt voor de overdracht van de verworven kennis aan de bevoegde overheden inzonderheid aangaande :

- de criteria voor de instelling van natuurreservaten en voor de gebieden met een bijzonder statuut bedoeld in de reglementering inzake natuurbehoud;
- het natuurbeheer in het algemeen en het beheer van gebieden met een bijzonder statuut;
- de bescherming en het behoud van soorten en levengemeenschappen;
- de natuurbehoudsaspecten in de planning en inzonderheid de effecten van sociale en economische activiteiten op de natuur;
- het verzamelen van ecologische informatie en onderzoeksresultaten en het toepasbaar maken van deze gegevens en wetenschappelijke inzichten voor beleid en beheerspraktijk;
- de aangelegenheden die behandeld worden door de Vlaamse Hoge Raad voor het Natuurbehoud. "

§ 2 Het Instituut kan door de Gemeenschapsminister bevoegd voor het natuurbehoud bovendien worden belast met opdrachten van wetenschappelijke informatie en advies bij openbare diensten en rechtspersonen.

De Gemeenschapsminister bevoegd voor het natuurbehoud kan bepalen dat voor sommige van deze prestaties een vergoeding van de kosten vereist is.

Het Instituut is ingedeeld in twee afdelingen :

A. Afdeling Natuurontwikkeling

- onderzoek naar de effecten van natuurbeheer en andere menselijke activiteiten;
- onderzoek en uitwerking van de mogelijkheden voor herstel van natuurwaarden en ontwikkeling van ecosystemen;

B. Afdeling Landschapsecologie

- onderzoek naar verspreiding en dynamiek van soorten, populaties en gemeenschappen in relatie tot omgevingsfactoren en naar het functioneren van landschappen en hun componenten;

- actualiseren en uitwerken van de Biologische Waarderingskaart als referentiekader.

2.4. *Het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer.*

De in de fase '1988' van de staatshexvorming overgedragen instituten van de Directie voor Landbouwkundigonderzoek (het Rijksstation voor Populierenteelt en het Rijksstation voor Bos- en Hydrobiologisch Onderzoek) werden bij Besluit van de Vlaamse Executieve van 13 maart 1991 geherstructureerd tot het nieuwe Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, een wetenschappelijke instelling van niveau II.

De opdracht van het Insituut wordt als volgt bepaald :

"Art.-4 Het Instituut heeft als opdracht alle passende wetenschappelijke studies, onderzoeken en werkzaamheden uit te voeren in verband met de bossen, het wildbeheer en de zoetwatervisserij.

Hiertoe verzamelt het alle nuttige documentatie, onderneemt de nodige studies en onderzoeken, organiseert de noodzakelijke experimenten en zorgt voor de overdracht van de verworven kennis aan de bevoegde overheid.

Art. -5 De Gemeenschapsminister bevoegd voor de bossen, jacht en riviervisserij stelt het werkplan van het instituut vast, na advies van de Vlaamse Hoge Bosraad, de Vlaamse Hoge Jachtraad en de Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij ."

Het Instituut is opgesplitst in twee afdelingen.

A. Afdeling Bosbouw

- de bosontwikkeling en de bosecologie;
- het bosbehoud, de bosuitbreiding en de bosbescherming;
- het standplaatsonderzoek;
- de bosboomveredeling en -selectie;
- het genetisch onderzoek;
- de houtkwaliteit en houtproductie;
- de houttechnologie;
- de lucht-,water- en bodemverontreiniging in functie van het bos;
- de natuurontwikkeling in bossen;

B. Afdeling Wildbeheer

- het wildbeheer en de jacht
- het populatieonderzoek van wildsoorten
- ziekteproblemen bij wild en vis
- zoetwatervisteelt en onderzoek;
- de visbestanden en visbeheer;
- wild- en visbeheer in functie van het natuurbehoud;
- landschapsontwikkeling in functie van wildbeheer;
- natuurtechnische maatregelen aan waterlopen in functie van visbestand en natuurontwikkeling;

2.5. *Het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium.*

Uit de Nationale Dienst voor de Opgravingen, overgeheveld in uitvoering van de fase ‘1988’ van de staatshervorming ontstond het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, opgericht bij Besluit van de Vlaamse Executieve van 8 juni 1991 als instelling van niveau II.

De opdracht van de instelling wordt als volgt vastgesteld :

“Art.-2 §1 Het Instituut heeft als opdracht het beleid inzake het beheer en de bescherming van het archeologisch patrimonium in Vlaanderen voor te bereiden en uit te voeren en zelf wetenschappelijke onderzoeken en studies van dit archeologisch patrimonium te verrichten.

Het, zal daartoe:

1° alle nuttige documentatie en informatie betreffende opgravingen, vondsten en vindplaatsen verzamelen, aanvullen en verwerken tot een systematische documentatie van het archeologisch patrimonium in het Vlaams Gewest, een “Centraal Archeologisch Archief”;

2° een grondige inventarisatie, beschrijving en kartering van de archeologische sites uitvoeren;

3° lijsten opmaken van de voor een specifieke bescherming in aanmerking komende archeologische vindplaatsen en zones en het beheer van deze dossiers verzekeren;

4 ° alle wettelijke en bestuurlijke middelen aanwenden om de bescherming, het behoud en het beheer van het archeologisch patrimonium te verzekeren;

5° zelf wetenschappelijk onderzoek van dit archeologisch patrimonium onder al zijn vormen verrichten, o.m. door de uitvoering van opgravingen, hetzij in het kader van onderzoeksprojecten, hetzij als noodonderzoek;

6° de uitvoering van noodopgravingen en noodinterventies in bedreigde archeologische zones verzekeren of helpen coördineren;

7 ° regelmatig wetenschappelijke en vulgariserende publicaties uitgeven over de resultaten van het archeologisch onderzoek en andere studies met betrekking tot het archeologisch patrimonium;

8° het behoud, de conservering en restauraties van roerende archeologische voorwerpen verzekeren;

9 ° de bevoegde Gemeenschapsminister voorstellen doen betreffende de verdeling van de archeologische vondsten in erkende musea of vondstendepots of desgevallend de bewaring ervan in eigen documentatiereserves verzekeren;

10° wetenschappelijke, technische en materiële hulp bieden aan instellingen, verenigingen of personen die de toelating hebben bekomen om opgravingen te ondernemen;

11° advies uitbrengen over de bescherming en het beheer van het archeologisch patrimonium, de organisatie van het archeologisch onderzoek en de samenwerking van instellingen, verenigingen en personen die archeologisch onderzoek verrichten of de toelating bekomen hebben om opgravingen te ondernemen;

12 ° door tentoonstellingen en een educatieve en informerende werking naar het onderwijs en het publiek toe de erkenning en bescherming van het archeologisch patrimonium te bevorderen.

§ 2 Het Instituut kan bovendien door de bevoegde Gemeenschapsminister belast worden met opdrachten van wetenschappelijke studie, informatie, begeleiding of advies in zaken betreffende het archeologisch patrimonium bij openbare diensten en rechtspersonen.

De bevoegde Gemeenschapsminister kan bepalen dat voor sommige van deze prestaties een vergoeding van de kosten vereist is.”

In het Instituut worden 2 afdelingen opgericht : de afdeling Prehistorie en de afdeling Historische Tijden.

3. Instellingen van openbaar nut, openbare instellingen en (semi-)private instellingen met een wetenschappelijke opdracht.

3.1. Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek [NFWO].

Het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek is een Instelling van Openbaar Nut opgericht in 1928. De statuten van de instelling werden goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 2 juni 1928 en herhaaldelijk gewijzigd sindsdien (1964, 1966, 1967, 1969, 1971 en 1975).

Artikel 1 van deze statuten bepaalt de opdracht van het NFWO als volgt :

“[...]

Ze heeft tot doel het wetenschappelijk onderzoek in België te bevorderen.

Ze belijdt geen enkele wijsgerige of politieke leer.

Ze maakt tussen geleerden en navorsers geen onderscheid om reden van geloof en gezindheid.

Ze eerbiedigt en waarborgt de taalgemeenschap waartoe ieder navorsers behoort.”

Inmiddels werden de statuten aan de realiteit van de staatshervorming aangepast. (KB 22 maart 1992)

De krachtlijnen van deze aanpassing zijn :

- een juxtapositie van 2 beheersstructuren, één voor elke Gemeenschap, met een eigen Raad van Bestuur, een eigen Bureau en een eigen administratie;
Deze Raden van Bestuur beheren en wijzen de middelen toe die door de respectieve Gemeenschappen worden ter beschikking gesteld en deze die overgedragen worden door de overkoepelende Nationale Raad van Bestuur;
- de samenstelling van de Nationale Raad van Bestuur uit de bundeling van de communautaire raden en onder co-voorzitterschap van de voorzitters van deze Raden van Bestuur.
De Nationale Raad van Bestuur beheert het eigen patrimonium en wijst de ‘nationale middelen toe aan de communautaire raden.

3.2. *Instituut voor de aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw [IWONL].*

Het IWONL werd opgericht bij besluitwet van 27 december 1944 als een openbare instelling met volgende opdracht :

“[...]

Het stelt zich ten doel alle wetenschappelijk en technisch onderzoek, waarbij de vooruitgang van nijverheid en landbouw gebaat wordt, door middel van toelagen, uit te lokken, te bevorderen en aan te moedigen.”

Bij Koninklijk Besluit van 18 maart 1968 wordt aan het IWONL de mogelijkheid gegeven specialisatiebeurzen, reisbeurzen en navorsingsbeurzen toe te kennen. Vooral in volume zijn de specialisatiebeurzen het belangrijkste. Zij worden gefinancierd door toelagen van de Gemeenschappen (203,9 Mio Bf. in 1991 wat de Vlaamse Gemeen-

schap betreft) en zijn voorbehouden aan ". . . gediplomeerden van het universitair hoger onderwijs die een loopbaan willen volgen in het toegepast onderzoek en die hiertoe, in een Belgische onderwijsinstelling, doctoraatsstudie verrichten".

3.3. *Vlaams Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch onderzoek in de industrie [IWT].*

Het IWT werd bij decreet van 23 januari 1991 door de Vlaamse Raad opgericht als een openbare instelling die onder meer de opdrachten van het IWONL inzake **pre-competitief** onderzoek, de technologische adviseerdiensten en de stand-by diensten overneemt. Daarnaast beheert het IWT de zgn. prototype-dossiers die tot 1 november 1991 behandeld werden door de VLIWO, de Vlaamse Commissie voor Industrieel Wetenschappelijk Onderzoek. IWT staat tevens in voor de uitvoering van **impuls**-programma's die door de Vlaamse Executieve aan de instelling worden opgedragen.

Het decreet bepaalt. de opdracht van de instelling als volgt :

"Art.-3 § 1 Het IWT heeft tot doel in het Vlaamse Gewest en binnen de grenzen van de bevoegdheid van het Gewest het industrieel wetenschappelijk-technologisch onderzoek in de industrie en landbouw te bevorderen en aan te moedigen.

§ 2 Het IWT heeft een wetenschappelijk-technologische opdracht en een dienstverlenende opdracht.

§ 3 De wetenschappelijk-technologische opdracht bestaat uit drie functies : de autonome functie, de adviesfunctie en de uitvoerende functie.

§ 4 Onverminderd het bepaalde in dit decreet worden die doelstellingen gerealiseerd overeenkomstig de richtlijnen van de Vlaamse Executieve met betrekking tot de wetenschappelijke en economische programmatie. "

De autonome functie, de adviesfunctie en de uitvoerende functie worden nader omschreven in de artikelen 4, 5 en 6 van het decreet.

Autonome functie - artikel 4.

"§ 1 Het IWT beslist over de aanvragen tot :

- 1" het financieren van projecten van industrieel of landbouwkundig basisonderzoek, ingediend op vrij initiatief van derden;
- 2" het toekennen van onderzoeksmandaten;
- 3° het financieren van projecten voor onderzoek naar of de ontwikkeling van prototypes, nieuwe produkten of produktieprocessen, ingediend op vrij initiatief van derden. "

Adviesfunctie - artikel 5.

"§ 1 Het IWT verleent, overeenkomstig de regels bepaald door de Vlaamse Executieve een gemotiveerd advies over :

- 1° de voorontwerpen tot wijziging of aanpassing van dit decreet, alsook over de ontwerpen van de uitvoeringsbesluiten bedoeld in artikel 4, § 2 en § 1, 3° van dit artikel;
- 2° De financiering van projecten voor industrieel of landbouwkundig **basisonderzoek** of de financiering van het onderzoek naar en de ontwikkeling van prototypes, nieuwe produkten en produktieprocédés die worden ingediend in het kader van technologische programma's of projecten, in het kader van spilprogramma's en internationale programma's en in het kader van interregionaal onderzoek;
- 3° de bijzondere aangelegenheden zoals bepaald bij besluit van de Vlaamse Executieve; "

Uitvoerende functie - artikel 6.

"§ 1 Aan het IWT kan het wetenschappelijk, administratief en financieel beheer van programma's en projecten worden opgedragen.

§ 2 Het IWT legt jaarlijks een verslag over zijn werkzaamheden en over de **gefinancierde** projecten over aan de Vlaamse Executieve. Dit verslag wordt door de Executieve meegedeeld aan de Vlaamse Raad."

De dienstverlenende opdracht van IWT tenslotte wordt bepaald in artikel 7 van het decreet.

- "1° het opvolgen en begeleiden van de valorisatie van de resultaten van door het IWT gefinancierde onderzoeks- of ontwikkelingsprojecten;
- 2° het bevorderen van de deelname aan internationale technologische programma's of projecten, inzonderheid van kleine en middelgrote ondernemingen;
- 3° het ondersteunen en begeleiden van de ondernemingen in het algemeen, en van de kleine en middelgrote ondernemingen in het bijzonder, bij hun onderzoek en de valorisatie van de resultaten ervan, en het opsporen van nieuwe technologie & ter ontwikkeling en verbetering van produkten en produktieprocédés in de ondernemingen;
- 4° het voorzien in de coördinatie van het optreden naar de ondernemingen toe van de instellingen, verenigingen of organisaties welke werkzaam zijn in het industrieel onderzoek en de technologische dienstverlening, en hetzij afhangen van het Vlaamse Gewest, hetzij, ten bate van het industrieel onderzoek, financiële middelen ontvangen ten laste van de begroting van het Vlaamse Gewest."

3.4. *Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek [VITO].*

Het zgn. St.Catharina-akkoord van 25 november 1986 bevatte o.m. de principiële beslissing het Studiecentrum voor Kernenergie [SCK] naar de Vlaamse Gemeenschap over te hevelen. Deze instelling van openbaar nut, opgericht bij Koninklijk Besluit van 23 juli 1957, ontstond uit de omvorming van de VZW “Studiecentrum voor Toepassingen van Kernenergie” bij onderhandse akte opgericht op 9 april 1952.

VITO, opgericht bij decreet van 23 januari 1991, neemt in een nieuwe onderneming van openbaar nut de maatschappelijk belangrijke taken van het SCK over. De doelstellingen worden als volgt bepaald :

“Art.-3 De VITO heeft tot doel geïntegreerd technologisch onderzoek te verrichten in drie domeinen, meer bepaald energie, leefmilieu en grondstoffen met inbegrip van nieuwe materialen. Dit onderzoek moet kaderen in het economisch beleid van de Vlaamse Executieve en in de maatschappelijke aspecten daarvan zoals omgevingsaspecten, gezondheidsaspecten, risicobenadering, veiligheidsaspecten, en technologiebeoordeling.

De VITO heeft inzonderheid tot opdracht :

- 1” het uitvoeren van onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten die rechtstreeks of onrechtstreeks, geheel of gedeeltelijk verband houden met zowel de technologie en de duurzame ontwikkeling van produkten en processen als met de aanverwante technische, wetenschappelijke en maatschappelijke aspecten;
- 2” het structureel uitbouwen van de noodzakelijke ervaring en basiskennis binnen de VITO;
- 3° het uitvoeren, op verzoek van de Vlaamse Executieve, van opdrachten overeenkomstig 1 en 2 en van aanverwante beleidsondersteunende onderzoeken en adviezen; het formuleren van technisch-wetenschappelijke adviezen en beleidsaanbevelingen;
- 4” het uitvoeren van opdrachten, overeenkomstig 1 en 2, op verzoek van publiekrechtelijke rechtspersonen, van privaatrechterlijke rechtspersonen en van natuurlijke personen;
- 5° onverminderd het bepaalde in artikel 4, § 1, het beschermen en valoriseren van kennis en onderzoeksresultaten langs de meest geëigende weg.

Art.-4 § 1 De bescherming en valorisatie van kennis en onderzoeksresultaten wordt, in het belang van de economie van het Vlaamse Gewest en in toepassing van de industriële politiek van de Vlaamse Executieve, prioritair aan de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen toevertrouwd. ”

3.5. *Technologische Innovatiecel Vlaanderen [TIV].*

De TIV is een VZW, ontstaan uit een initiatief van de Vlaamse Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen teneinde hun krachten inzake technologietransfer te bundelen en een gecoördineerd optreden via een geïntegreerde methodologie ten aanzien van vooral de kleine en middelgrote ondernemingen te realiseren.

Op 1 januari 1986 werd een overeenkomst afgesloten tussen de Vlaamse Executieve enerzijds en de TIV anderzijds die voorziet in een degressieve financiering van de activiteiten van de TIV. Inmiddels realiseert TIV ongeveer 40 % van de omzet via eigen middelen.

3.6. *Stichting Technologie Vlaanderen [STV].*

De Stichting Technologie Vlaanderen werd opgericht in de schoot van de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen. De Vlaamse Executieve stemde op 7 december 1983 in met de oprichtings- en werkingsmodaliteiten zoals deze door de sociale partners tijdens de VESOC-vergadering van 27 oktober 1983 werden goedgekeurd.

De opdracht van de STV werd als volgt bepaald :

“De ‘Stichting Technologie Vlaanderen’ wordt door de Vlaamse sociale partners, in samenwerking met de Vlaamse Executieve, opgericht als een instrument om de maatschappelijke implicaties van de invoering en het gebruik van nieuwe technologie op een prospectieve manier uit te klaren, het maatschappelijk gesprek en de besluitvorming daarover te documenteren, beleidsoplossingen aan te duiden en te helpen voorbereiden, sociale adviezen te formuleren bij technologiedossiers,

De Stichting heeft prioritair volgende opdrachten :

1. Opzetten van een informatie- en documentatiecentrum [. . .]
2. Coördineren van onderzoeksprojecten [. . .]
3. Initiatieven nemen tot de uitvoering van maatschappelijk onderzoek [. . .]
4. De resultaten van studies verspreiden [. . .]
5. Adviezen formuleren aan de overheid [. . .]
6. Begeleiding van de afgevaardigden van de sociale partners [. . .]”

De beheersinstanties van de SERV dienen jaarlijks een voorstel van onderzoeksprogramma met de budgettaire weerslag en de prioriteiten van uitvoering aan de Vlaamse Executieve voor te leggen.

3.7. *Interuniversitair Micro-electronica Centrum (IMEC).*

IMEC is een VZW die opgericht werd in 1984 onder impuls van de Vlaamse Executieve in uitvoering van het luik ‘micro-electronica’ van de DIRV-actie.

In 1986 werden de nieuwe gebouwen betrokken die een investering vergden van 2,5 Mld. Bf.

Het jaarlijks budget van IMEC bedraagt 1,4 Mld. Bf., waarvan 800 Mio Bf. onder de vorm van een rechtstreekse toelage vanwege de Vlaamse Executieve. IMEC genereert dus zelf 42 % van de eigen begroting.

De onderzoeksdomeinen zijn :

- materialen en pakkingen;
- geavanceerde processing van halfgeleiders;
- methodologieën voor **VLSI-ontwerp**;
- industrieel opleidingsprogramma in de micro-electronica.

Het adjectief 'interuniversitair' in de naam van de instelling wordt waargemaakt door aan de universiteiten volgende diensten ter beschikking te stellen :

- geavanceerde hardware en software;
- prototyping van semicustom en full **custom** halfgeleiders;
- apparatuur en onderzoekers voor onderzoek dat complementair is aan datgene wat en de geassocieerde laboratoria wordt verricht;
- aanvaarden van thesis-studenten (licenciaat en doctoraat - 100 in 1990).

Daarnaast is er de INVOMEAC-afdeling via **dewelke** de hardware en software ter beschikking gesteld wordt van de 13 industriële hogescholen in Vlaanderen.

4. Wetenschapspolitieke administratieve structuren.

Bij de structurering van de Diensten van de Vlaamse Executieve werd in het Departement Coördinatie een centrale administratie voor wetenschapsbeleid voorzien die, in samenwerking met de opdrachthouders in de onderscheiden beleidsentiteiten van de andere departementen, instaat voor het Vlaamse wetenschapsbeleid.

In twee departementen werden specifieke entiteiten voorzien, met name : het Bestuur Wetenschappelijk onderzoek in het departement Onderwijs en Bestuur **Industrieel-Technologisch Onderzoek** in het departement Economie, Werkgelegenheid en Binnenlandse Aangelegenheden.

4.1. Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid **[APWB]**.

De opdrachten van de Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid werden door de Vlaamse Executieve bepaald in relatie tot de taken van de stafdiensten 'beleid: in de andere departementen.

Zij zijn, zoals uit het volgende mag blijken, in belangrijke mate coördinerend, adviserend en dienstverlenend, naast een aantal opdrachten inzake beleidsvorming en beleidsvoering .

De APWB is onderverdeeld in drie entiteiten : de Cel Coördinatie, de Cel Wetenschapsbeleid en het secretariaat van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid.

De opdrachten van de Cel Coördinatie zijn :

- " 1 ° het voorbereiden samen met de andere staffuncties van gecoördineerde standpunten van de Vlaamse Executieve inzake nationale en internationale **onderzoeksacties**;
- 2° het voorbereiden van de besprekingen met het nationale niveau;
- 3° het voorbereiden samen met de staffuncties van internationale wetenschappelijke akkoorden en de invulling ervan;
- 4° de organisatie van het coördinatie-overleg met de staffuncties over de wetenschappelijke instellingen. De betrokken vertikale departementen staan in voor de definitieve invulling van deze programma's;
- 5° de organisatie van het coördinatie-overleg met de staffuncties wetenschapsbeleid van de vertikale departementen over de impulsprogramma's van de vertikale departementen. De betrokken vertikale departementen staan in voor de definitieve invulling van deze programma's. "

De taken van de Cel Wetenschapsbeleid worden als volgt omschreven :

- "1 ° verzamelen, volgen en analyseren van alle significante trends, feiten en **overheidsacties** inzake wetenschapsbeleid in binnen- en buitenland;
- 2° in coördinatie met antenne-functies in de vertikale departementen, de "buitenwereld" aftasten naar trends, feiten, belangrijke nieuwe ontwikkelingen, enz... in binnen- en buitenland;
- 3° bekendmaken van het Vlaamse wetenschapsbeleid en van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek;

- 4° analyseren van Vlaamse, Belgische, EG- en buitenlandse R&D-acties met een evaluatie van de effectiviteit en efficiëntie;
- 5° in coördinatie met de staffunctie van de vertikale departementen adviezen formuleren aan de Vlaamse Executieve over de R&D-bestedingen, -structuren en -acties;
- 6° adviezen formuleren aan de Gemeenschapsministers en/of vertikale departementen over acties op initiatief van de Gemeenschapsministers en/of vertikale departementen;
- 7° advizeren van de Vlaamse Executieve in verband met horizontale **begrotingsprogramma's** voor wetenschapsbeleid;
- 8° uitbrengen van een gecoördineerd advies over de niet-gereguleerde uitgaven voor onderzoek en de programmatie van het onderzoek in de grote **wetenschappelijke** instellingen;
- 9° relaties van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid en andere wetenschappelijke adviescommissies van de Vlaamse Executieve. "

Het secretariaat van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid neemt zowel de inhoudelijke als de logistieke ondersteuning van de Raad en zijn commissies en werkgroepen waar.

4.2. *Bestuur Wetenschappelijk Onderzoek - Departement onderwijs.*

Het bestuur heeft in hoofdzaak een beleidsvoorbereidende en een beleidsuitvoerende taak inzake het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Wat de beleidsvoorbereiding betreft, vergt dit de ontwikkeling van een **lange-termijnvisie** inzake fundamenteel onderzoek, gebaseerd op doelstellingen en prioriteiten die na overleg met de betrokken instanties en na internationale vergelijking worden vastgesteld.

Qua beleidsuitvoering staat het bestuur in voor het bevorderen en financieren van het fundamenteel onderzoek en onderhoudt het hiertoe nauwe relaties met de universiteiten en intermediaire instanties zoals het IWONL en het NFWO.

Het opvolgen van de evoluties inzake fundamenteel wetenschappelijk onderzoek is een derde belangrijke opdracht van het bestuur.

4.3. *Bestuur Industrieel- Technologisch Onderzoek - Departement Economie, Werkgelegenheid en Binnenlandse Aangelegenheden.*

- het studiewerk, de conceptie en de voorbereiding van het industrieel beleid;
- de stimulering van het bedrijfsleven langs reconversie, diversificatie, innovatie en industrieel initiatief;
- uitvoeren van ad hoc opdrachten inzake technologietransfer, investeringsprojecten, voorbereiding van industriële stimuleringstaken;
- opvolging van besliste projecten en van extern gegenereerde stimuli in samenwerking met andere diensten van de Administratie Economie.

4.4. Staffuncties ‘Wetenschapsbeleid’.

In elk departement van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap is een staf ‘beleid’ voorzien waarin o.m. één der opdrachthouders instaat voor de interne coördinatie van het wetenschapsbeleid en de contacten met de Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid.

De opdrachthouders, die in de onderscheiden departementen belast zijn met de opvolging van het wetenschapsbeleid, vormen samen met de Administratie voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid de werkgroep ‘wetenschapsbeleid’.

De decentrale opdrachten ‘wetenschapsbeleid’ werden als volgt omschreven :

“De wetenschappelijke inrichtingen van de Vlaamse Executieve worden opgevolgd door de verticale departementen. In de mate hun inhoudelijke opdracht gericht is op de materies die door een bepaald departement worden waargenomen, worden zij opgevolgd door de betrokken administraties. De respectievelijke entiteiten waarbij deze inrichtingen worden aangehaakt dienen erover te waken het onderzoek te stroomlijnen met het beleid. Voor de programmatie van de grote wetenschappelijke instellingen dient de centrale entiteit, in concertatie met de Staffunctie Wetenschapsbeleid van de betrokken verticale departementen, een gecoördineerd advies uit te brengen. De definitieve invulling van de acties en programma’s blijft echter een inhoudelijke bevoegdheid van de betrokken verticale departementen, mits vermelding van hogervermeld gecoördineerd advies.

Verder staan de decentrale cellen de centrale entiteit bij in de voorbereiding van het globale beleid, voornamelijk wat betreft de programmatie op middellange termijn. Zij dienen hun objectieven, de voorziene middelen en instrumenten te formuleren zodat deze na advies in de centrale entiteit kunnen geïntegreerd worden in het globale wetenschapsbeleid. De centrale entiteit identificeert en duidt middelen aan om te verhelpen aan eventuele discrepanties, distorties, overlappingsen en onvolledigheden in het kader van de beleidsobjectieven.”